

שיתוף פעולה בין מוסדות חינוך והשירות הסוציאלי

שיתוף פעולה:

- יחד, בצוותא, בשיתוף, מתן רשות לאחד להשתמש ברכוש של האחר. הוא אירוע במרחב הציבורי שבמסגרתו חוברים שני גורמים או יותר לשם מיצוי וקידום אינטרס משותף וגם מפיקה תועלת זו מפעולתה של זו ותלויות זו בפעולתה של זו.

מערכת החינוך היא מן המפעלים המורכבים והאוניברסליים של החברה המודרנית. במדינות מפותחות רבות החינוך נעשה במסגרת ממסדית. משרד החינוך הוא אחד ממשרדי הממשלה, אשר אחראי על מערכת החינוך בהתאם לחוק לימוד חובה.

עבודה סוציאלית היא מקצוע טיפולי העוסק בבעיות חברתיות ובסיבות שגרמו להן, על ידי קידום יחידים, משפחות וקהילות מעבר למגבלות ולקשיים בהם הם נתונים. מהות התחום היא עזרה לפרט בתוך המסגרת הטבעית שלו: משפחתו, קבוצתו החברתית וקהילתו. זהו תחום המטפל בבעיות חברתיות ובסיבות שהובילו אליהן. כאשר העובדים הסוציאליים באים לטפל בפרט, חשוב להם לראותו בסביבה הטבעית בה הוא חי. העבודה הסוציאלית פועלת על פי ערבוב בין תחום הסוציולוגיה- מדעי החברה, הפסיכולוגיה- מדעי הנפש ומדיניות הציבור. המטרה- לטפל בשכבות החלשות, לעזור לאנשים בחיי הקהילה ולתווך ביניהם ובין הרשויות החברתיות השונות.

שת"פ בין מחלקות הרווחה והחינוך

למשפחתו של התלמיד ולסביבה החיצונית לבית הספר/גן הילדים השפעות נרחבות על תפקודו של התלמיד במסגרת החינוכית. לפיכך, שיתוף פעולה בין עובדי החינוך והרווחה מהווה תנאי הכרחי לקידומו של התלמיד ולשיפור תפקודו הלימודי, החברתי והרגשי.

שיתופי הפעולה חינוך - רווחה באים לידי ביטוי בין השאר בפעילויות הבאות:
- קשר ישיר בין יועצת המוסד החינוכי והפסיכולוגית לעובדת הסוציאלית של משפחת התלמיד.

- ישיבות בין-מקצועיות בתוך המוסד החינוכי בהשתתפות העובדת הסוציאלית המשפחתית.

- וועדות היוועצות לתלמידים בעלי קשיים מורכבים. בוועדות אלה משתתפים בתי הספר, מחלקת החינוך ומחלקת הרווחה, כולל מנהלות שתי המחלקות.

- פורום משותף חינוך - רווחה המתכנס במועדים קבועים במהלך שנת לימודים. הפורום דן בסוגיות עקרוניות ופרטניות הנוגעות לשיתוף הפעולה בין המחלקות במטרה לטייב, לייעל ולקדם את הטיפול והשירות ל"לקוחות" שהינם משותפים לשתי המחלקות.

- הפעלת מועדוניות משותפות ומועדוניות טיפוליות בשיתוף פעולה בין היחידה לביקור סדיר ומחלקת הגנים במחלקת החינוך לבין מחלקת הרווחה. נערכות ישיבות משותפות לצוותי המועדוניות יחד עם גורמי הרווחה והחינוך המפקחים על תכניות המועדוניות ויישומן בשטח. כמו כן מתכנס במחלקת הרווחה צוות היגוי למועדוניות אלה הכולל נציגים משתי המחלקות וכן מפקחת בכירה מהרווחה והממונה על הטיפול בפרט במחלקת החינוך.

- השתתפות נציגי מחלקת החינוך ומוסדות החינוך בוועדות תכנון טיפול המתקיימות במחלקת הרווחה.

- השתתפות של עובדים סוציאליים ממחלקת הרווחה בוועדות השמה, בהתאם לתלמיד וצרכיו המיוחדים הנידונים על ידי הוועדה.

- השתתפות של נציגי הרווחה והחינוך בצוותי החשיבה שמתקיימים בכול מחלקה, ובכל תכנית של אגף החינוך.

השירות הסוציאלי פועל תוך תאום ושיתוף פעולה הדוק עם בתי ספר ועם מכלול הגורמים הרלוונטיים בקהילה. ההתערבות הפסיכו סוציאלית בתחום שלום הילד, והתפתחותו מבוססת על עבודת צוות רב מקצועי.

מתן טיפול פסיכו סוציאלי בתחום התפתחות הילד לאחר קביעת תוכנית הטיפול וזה לאחר שיחה עם יועצת ביה"ס ועריכת תצפיות על הילד. טיפול פסיכו סוציאלי התפתחותי – טיפול בילד ומשפחתו בשיטות ההתערבות המקובלות במקצוע העבודה הסוציאלית, אשר ברובן קצרות מועד וחלקם נערך בתוך בית הספר בעזרת העובד סוציאלי ובתיווך עם יועצת ביה"ס וזה לאחר הסכמת ההורים.

סוגי התערבות של השירות הסוציאלי ובית הספר: פרטנית, משפחתית, הורה-ילד, הדרכת הורים, קבוצתית, משולבת, בשיתוף איש צוות נוסף, ייעוץ לצוות היחידה ולגורמי טיפול בקהילה.

אוכלוסיית יעד להתערבות: ילד, הורים, משפחה גרעינית, משפחה מורחבת, קהילה. צוותים במסגרות חינוכיות. השתתפות בקביעת תכנית רב- מקצועית לטיפול בילד ומשפחתו. העובד הסוציאלי שותף בתהליך האבחון, קביעת תוכנית ההתערבות הרב- מקצועית והטיפול הסוציאלי בילד ומשפחתו יחד עם היועצת החינוכית של בית הספר. פעילות המכוונת לתאום ושיתוף הפעולה בין מכלול הגורמים המטפלים בילד ובמשפחתו חיונית להבטחת רצף הטיפול והצלחתו.

העובד הסוציאלי יסייע במיצוי זכויות הילד ומשפחתו בקהילה ובגיוס מירבי של משאבי הקהילה לטובת שיפור התמודדות המשפחה עם הלקות ההתפתחותית של בנם או עם כל בעיה שזקוקה לטיפול. הוא פועל תוך תאום ושיתוף פעולה הדוק עם מוסדות החינוך.

ייעוץ והדרכה בתחום אלימות במשפחה: לעובד סוציאלי תפקיד חשוב בקידום המודעות למניעת אלימות במשפחה ובכלל זה: להיות גורם מיעץ ומלווה לצוות בתהליך הזיהוי, האיתור והדיווח של נפגעי אלימות במשפחה; לקיים תוכניות הדרכה והכשרה בתחום מניעת אלימות במשפחה לעובדים ולצוותים, לפעול ליישום חובת הדיווח ו/או חובת היידוע בקרב עובדי המכון/היחידה, כנדרש בחוק ובנוהלי משרד הבריאות; מקרים בהם קיימים שיבושים משמעותיים בתקשורת בין המשפחה לבין אנשי הצוות. משפחה עם חשד לאלימות ו/או הזנחה של הילד. משפחות חד הוריות: התמודדות עם היעדר תמיכה, קשיים כלכליים ובדידות; שילוב בעיות פסיכו-סוציאליות: כלכליות/בעיות בזוגיות (פרידה, גירושים)/משברי חיים/מוגבלות בתפקוד ההורים (מחלה קשה, נכות פיזית או נפשית, בעיות סמים או אלכוהול/אלימות במשפחה); משפחות מאמצות או משפחות אומנה המתמודדות עם שילוב של קשיים התפתחותיים ויצירת קשר/קליטת הילד במשפחה. הפרעות התפתחותיות קלות בתחום המוטורי, התחושתית או השפתי, המלוות בקשיים רגשיים, התנהגותיים, חברתיים; קשיים בקשב וריכוז ופעלתנות יתר (ADHD); Autism spectrum disorders (ASD); התערבויות לצורך שימור הענות לטיפול; סיוע לצוות המכון בהתנהלות מול המשפחות תוך מתן הדרכה ויעוץ; פיתוח, ביצוע ומעקב אחר שירותים הניתנים למשפחה בקהילה לצורך שמירה על רצף טיפול; קידום תוכניות התערבות.

אני כיועצת בבית ספר יסודי עובדת מול השירות הסוציאלי, וככל ששיתפנו פעולה ביחד

העבודה יותר מוצלחת וההתערבות יותר יעילה והכל חוזר לטובת וקידום הילד מבחינה לימודית. נפשית, התפתחותית וגם רגשית.

ביבליוגרפיה

Spiro S., Sherer M., Korin-Langer N. & Weiss I. (1998). The Professionalization of Israeli Social Work. In E.M.Loewenberg (Ed.), Meeting the Challenges of a Changing Society: Fifty Years of Social Work in Israel(pp.29-50). Jerusalem: Magnes Press.

- ויקפדיה
- אגף חינוך, חוזרי מנכ"ל
- השירות הסוציאלי בישראל

Сотрудничество между Образовательными Учреждениями и Социальными Службами

Сабрин Абд Аль Кадер

Аннотация: Автор статьи работает педагогическим консультантом в начальной школе и сотрудничает с социальными службами. Важно отметить что чем больше и плотнее это сотрудничество, тем работа педагогического консультанта более успешна и вмешательство более эффективно, что способствует развитию ребёнка в таких областях как психическая, эмоциональная и учебная.

Ключевые слова: сотрудничество, образовательная система, социальные службы, социальное обеспечение, образование, развитие ребёнка.

Что такое сотрудничество?

- Вместе, совместно, разрешение одному человеку использовать имущество другого. Это явление общественного порядка, при котором объединяются вместе два фактора или больше, чтобы достигнуть и продвинуть общий интерес, и также извлекают пользу от этого действия и зависят друг от друга при этом действии [1].

Образовательная система является одной из самых комплексных и универсальных учреждений современного общества. Во многих развитых странах образование осуществляется в институциональных рамках. Министерство Образования является одним из правительственных министерств, которое отвечает за образовательную систему, в соответствии с законом об обязательном образовании [3].

Социальная работа является профессиональным решением социальных проблем и причинами, которые привели к ним. Осуществляется путём содействия развитию одиночек, семей и сообществ, выводя их из рамок ограничений и трудностей, с которыми они сталкиваются. Суть области является помощь индивиду в его естественной среде: его семья, его социальная

группа и его сообщество. Эта область, которая занимается социальными проблемами и причинами, которые привели к ним. Когда социальные работники приходят работать с индивидуумом, им важно смотреть на него в естественной окружающей среде [4]. Социальная работа действует, комбинируя область социологии как часть социальных наук, психологию как часть психологических наук и государственную политику. Цели – работать со слабыми слоями населения, помочь людям в жизни в обществе и посредничать между ними и различными социальными сетями [5].

Сотрудничество между Отделами Социального Обеспечения и Образованием

Семья ученика и его окружающая среда вне рамок школы / детского сада, имеют широкое влияние на функционирование ученика в образовательных рамках. Поэтому, сотрудничество между преподавателями и работниками социального обеспечения является обязательным условием, для содействия развитию ученика и для улучшения его учебного, социального и эмоционального функционирования [5].

Сотрудничество между образованием и социальным обеспечением выражаются, помимо всего прочего, через такие деятельности как:

- Прямая связь между консультантом образовательного учреждения и психологом социальной службы, занимающейся семьёй ученика [5].
- Многопрофильные заседания в образовательном учреждении, с участием семейного социального работника.
- Комиссии и консультации для учеников с различными трудностями. В этих комиссиях участвуют школы, отдел образования и отдел социальной службы, включая директоров обоих отделов.
- Общий форум образования и социального обеспечения, который собирается в определённые даты, в течение учебного года. Форум обсуждает принципиальные общественные и личные вопросы, которые касаются сотрудничества между отделами, с целью восстановить, улучшить и продвинуть работу и услуги для совместных для обоих отделов “клиентов”[4].

- Создание многопрофильных лечебных дневных клубов, при сотрудничестве между отделом детских садов как часть отдела образования и отделом социального обеспечения. Проходят общие заседания для персоналов дневных клубов и представителей социальных служб и образования, которые контролируют программы дневных клубов и их фактическое осуществление. Также, в отделе социальных служб собирается руководящий комитет этих дневных клубов, в котором участвуют представители обоих отделов, и также старший контролёр от социальных служб, который отвечает за работу с индивидом в отделе образования [2].
- Участие представителей отдела образования и образовательных учреждений в комиссиях планирования работы, при отделе социального обеспечения.
- Участие социальных работников из отдела социальной службы в кадровых комиссиях, в соответствии с учеником и его особыми потребностями, которые обсуждаются комиссией.
- Участие представителей социального обеспечения и образования в группах обсуждения , которые есть в каждом отделе и в любой программе отдела образования [4].

Социальная сфера действует в координации и при тесном сотрудничестве со школами и со всем комплексом соответствующих факторов в обществе. Психосоциальное вмешательство в области защиты детей и его развития обосновано на работе многопрофильной группы.

Обеспечение психосоциального лечения в области развития ребёнка, после определения программы лечения, начинает действовать после беседы с консультантом школы и проведения наблюдений за ребёнком. Психосоциальное лечение развития – работа с ребёнком и его семьёй, по методам вмешательства, которые приемлемы в профессии "социальная работа", в основном краткосрочные, часть из них проводится в школе, с помощью социального работника, и с посредничеством школьного консультанта, после получения разрешения родителей [2,5].

Типы вмешательства социальной службы и школы: индивидуальные, семейные, родитель-ребёнок, обучение родителей, групповые, интегративные, при участии дополнительного члена персонала, консультация персоналу отдела и тем, кто занимается работой в обществе.

Целевые группы для вмешательства: ребёнок, родители, нуклеарная семья, расширенная семья, сообщество и персоналы в образовательных рамках. Участие в определении многопрофильной программы работы с ребёнком и его семьёй. Социальный работник участвует в процессах диагноза, определения многопрофильного вмешательства и социальной работы с ребёнком и его семьёй, сотрудничая с образовательным консультантом школы. Деятельность, которая направлена на координацию и сотрудничество между всеми факторами, которые занимаются ребёнком и его семьёй и необходимы, чтобы гарантировать продолжительность работы и её успех [4].

Социальный работник поможет защитить права ребёнка и его семьи в обществе и максимально мобилизовать общественные ресурсы, чтобы помочь семье справиться с отклонениями в развитии ребёнка, или с любой проблемой, над которой нужно работать. Он действует в координации и при тесном сотрудничестве с образовательными учреждениями [4].

Консультация и обучение в области насилия и насилия в семье: социальный работник играет важную роль в процессе осознания и предотвращения насилия в семье, что включает в себя: осуществление консультаций и сопровождение персонала в процессах обнаружения и доклада о жертвах насилия в семье; проведение программ обучения и развития в области предотвращения для работников и персонала, информировать работников учреждения / отдела, согласно закону по процедурам министерства здравоохранения; выявлять случаи, в которых есть значительные нарушения в связях между семьёй и членами персонала. Семья под подозрением в насилии и / или запущенности ребёнка. Неполная семья: справиться с отсутствием поддержки, экономическими трудностями и одиночеством; интеграция психосоциальных проблем: экономических / супружеских проблем (разделение / развод) / жизненные кризисы / ограничения в функционировании родителей (тяжёлая болезнь, физическая или психическая инвалидность, проблемы наркотиков или алкоголя / насилие в семье). А также приёмные семьи, которые справляются с интеграцией трудностей развития и создания связи / приём ребёнка в семью. Лёгкие нарушения развития в областях моторики, речевые или психические нарушения, которые сопровождаются

эмоциональными, поведенческими или социальными трудностями; затруднения во внимании и в концентрации и гиперактивность (ADHD); (ASD) – нарушения в спектре аутизма; помощь персоналу учреждения в работе с семьями, обучая их и давая им консультацию; развитие, выполнение и наблюдение за услугами, которые обеспечены семьям в сообществе, чтобы сохранить продолжительность работы; продвижение программ вмешательства [2].

Библиография

1. Википедия. Сотрудничество.
<https://ru.wiktionary.org/wiki/%D1%81%D0%BE%D1%82%D1%80%D1%83%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE> 21.09.2016
2. Зив, Н. (2012). "Люди с ограничениями и диалог о правах человека : противоречие или потенциал изменения", сборник "Парламент", часть 74, Израильский институт демократии, 1 ноября 2012.
3. Машиах, А. Спектор, К. (2004). Воспитать досуг. Раанана, Институт Мофет.
4. Спиро, С., Шертер, М., Корин – Лангер, Н. и Вайс, Й. (1998). Профессионализация Израильской Социальной Работы. В: Е.М. Ловернберг (Ред.), Встреча с Проблемами Изменяющегося Общества: Пятьдесят Лет Социальной Работы в Израиле (стр. 29-50). Иерусалим: Пресса Магнеса.
5. Франк, П. (1983). Методы социальной работы. Глава из "Основные системы в социальной работе", библиотека Маарив.